

Voorstellen voorgelegd door de NGF staf	Kan normalisatie bijdragen aan het succes van het voorstel?	Is normalisatie al opgenomen in het voorstel?	Is normalisatie belangrijk voor succesvolle impact van het voorstel? (Hoog-middel laag)	Zijn er al activiteiten op Europees normalisatiegebied?
Agribased Chemicals	Agribased Chemicals beschrijft het ontwikkelen van "nieuwe"chemicals op basis van agribased ingrediënten. Normalisatie kan voor versnelling zorgen door slim van bestaande normen gebruik te maken, bijvoorbeeld door te beoordelen of bestaande normen voor deze materialen ook bruikbaar zijn voor de nieuwe, agribased chemicals of nieuwe afsprakenstelsels en normen moeten worden ontwikkeld. Normalisatie speelt ook een rol in de toetsing of de agribased chemicals inderdaad de bijdragen leveren aan het klimaat zoals de bedoeling is.	Nog verder uit te zoeken	Middel	ISO/TC 308 Chain of Custody Ook een link met CEN/TC 454 Algae and Algae Products Voor Chemicals is uitgebreide Europese regelgeving van toepassing.
Biotech Booster	Biotech Booster is erop gericht om kansrijke nieuwe ideeën in een vroege fase op een bedrijfsmatige manier te begeleiden. Binnen Biotech Booster bouwen onderzoekers en ondernemers samen aan proposities. Ondersteuning is maatwerk zodat de proposities de beste kans hebben maximale economische en maatschappelijke impact te maken. Het idee en het team krijgen tijd en ruimte om te groeien wat resulteert in nieuwe producten en nieuwe ondernemers. Normalisatie kan op verschillende wijze een rol spelen in dit voorstel. Enerzijds op procesniveau (welke afwegingen maak je om te komen tot het label 'kansrijk' en wat ligt hieraan ten grondslag) anderzijds op het niveau van technieken waarbij normen een manier zijn om deze te dissemineren en te vertalen naar toepassing, wat de propositie kan versterken, zowel nationaal als internationaal en daarmee duurzame impact.	Nog verder uit te zoeken	Hoog	CEN TC 233 Biotechnology CEN/TC 233/WG 1 - Research development and microbiological analysis in laboratories CEN/TC 233/WG 2 - Large-scale process and production CEN/TC 233/WG 3 - Agricultural environmental applications CEN/TC 233/WG 4 - Equipment
Toekomstbestendige Leefomgeving	Voor Toekomstbestendige Leefomgeving is normalisatie in betrokken sectoren sterk verankerd in wet- en regelgeving. De in het voorstel beschreven uitdagingen binnen de opgaven in de fysieke leefomgeving gaan naast betaalbaarheid, veiligheid en kwaliteit ook over klimaatadaptatie, gezondheid en biodiversiteit. Om deze integrale opgave het hoofd te bieden is technologische innovatie, vernieuwing en opschaling van de oplossingen noodzakelijk. Normalisatie biedt juist in deze fase houvast om te kunnen versnellen. Het voorstel is gericht op het verhogen van de arbeidsproductiviteit. Normalisatie biedt de handvatten om dit te faciliteren door sector-overstijgende samenwerking en concrete vastgelegde gezamenlijke doelstellingen die op verschillende niveaus (landelijk en regionaal) kunnen worden toegepast. Juist waar het gaat om een onderwerp als water in relatie tot persoonlijke gezondheid en daarmee veiligheid, is de bewijslast extra belangrijk. Normen moeten daarom op een breed draagvlak kunnen rekenen.	Ja, normalisatie is op onderdelen al opgenomen (Toekomstbestendige assets). Er wordt op onderdelen naar het belang van standaardisatie gerefereerd. Een brede normalisatiestrategie is niet opgenomen.	Hoog	Voorbeelden van EU raakvlakken zijn: CEN/TC 371 Energy performance of buildings: beoordeling van gebouwen wat hun energieprestatie en CO2 (en andere) uitstoot over de gehele levenscyclus is CEN/TC 371 Energy performance of buildings: uitgangspunten voor de kwaliteit (lucht-temperatuur, geluid, verlichting etc) in relatie tot energieprestatie CEN/TC 89/ISO/TC 163/ISO/TC 205 rekenmethoden voor thermische eigenschappen: beperken oververhitting nu nog binnen gebouwen, maar is ook afhankelijk van buiten CEN/TC 465 Sustainable Cities and Communities
Cellulaire Agriculatuur	Het voorstel Cellulaire Agriculatuur gaat over de potentie van Nederland om mondiaal koploper te worden vanuit de huidige sterke kennispositie die Nederland al heeft in de agrofood. Het voorstel gaat in op onderwijs, onderzoek, opschaling, maatschappelijke integratie (inclusief boeren en consumenten) en innovatie. In alle vijf deze lijnen kan normalisatie een rol spelen om de beoogde impact te bereiken. Kennis die we in Nederland opdoen biedt kansen om internationaal de normalisatie route te bepalen. Hiermee kan Nederland zijn strategische positie vergroten op dit onderwerp.	Nog verder uit te zoeken.	Hoog	Mogelijkheden voor internationale en Europese roadmapsetting via zowel ISO als CEN
Duurzame materialen NL	Voor de omschreven doelstellingen in het voorstel Duurzame Materialen is normalisatie een instrument om die doelen te bereiken. Afspraken over bijvoorbeeld het meten van circulariteit, het opstellen van materialenpaspoorten, het beoordelen van de levensduur van opnieuw te gebruiken producten en materialen, aspecten als veiligheid, gezondheid, aansprakelijkheid, herleidbaarheid zijn van belang voor een duurzame materiaaltransitie.	Nee. Er zijn wel projecten en programma's rond normalisatie; bijvoorbeeld meten van het milieu (microplastics, stikstof), efficiënter gebruik van schaarse materialen (energieprestatie) en hergebruik van materialen (bijv. gebruik van recyclaat).	Hoog	Belangrijke gerelateerde internationale ontwikkelingen, niet uitsluitend: - Life Cycle Assessments (LCA's), methodologie om milieu impact te meten in alle fases van product, proces of service is een internationaal breed gedragen methodologie. Deze methode is onderdeel van de environmental management standards van ISO. (14000 serie), - Materialendatabases, normalisatie op gebied van materialen en producten speelt zich grotendeels internationaal af, Europees vaak gekoppeld aan mandaten van de EC. Sinds aantal jaar inspanningen om gezondheid en circulariteit onderdeel van CPR te maken. - Recent een WG voor Circulair bouwen opgericht bij CEN onder TC 350 (Duurzaamheid).
Groeiplan Watertechnologie	Het Groeiplan Watertechnologie zet in op een hoogwaardig voorzieningsniveau van water als economische maatschappelijke randvoorwaarde en een circulaire economie. Dit vraagt een aanpak waarbij het gedachtegoed, kennis en de afspraken goed worden geborgd en bijgehouden als onderdeel van de duurzame oplossing. Normalisatie kan in de eerste plaats bijdragen aan economics of scale. Het voorstel om via keteninnovatie een hoogwaardig voorzieningsniveau te realiseren vraagt om stelselafspraken voor de aansluiting van innovaties op de gehele keten, maar ook meer systeemafspraken voor de implementatie van deze innovaties en het omgaan met mogelijke bestaande normen die deze innovaties in de weg zitten. De genoemde vormen van marktfalen zijn redenen om met normalisatie tot nieuwe systeem en stelselafspraken te komen (gefragmenteerde netwerken en verouderde regelgeving). In de tweede plaats is voor het herbruik en terugwinnen van materialen en energie is aansluiting op de bestaande en in ontwikkeling zijnde normalisatie op het gebied van circulaire economie logisch. Hier kan mogelijk gebruikt worden van reeds bestaande kennis en normalisatie.	Nog verder uit te zoeken	Middel	Mogelijkheden voor internationale en Europese roadmapsetting via zowel ISO als CEN om de exportdoelstelling van kennis te bewerkstelligen. Daarnaast is materialen, grondstoffen en circulaire economie in sterke mate verbonden met EU Normalisatie en EU regelgeving. Bijvoorbeeld het EU Circular Action Plan (Green Transition), de Waste Directive en mogelijk Directive concerning Urban Waste Water Treatment (91/271/EEC)
Groenvermogen II	Voor Groenvermogen II kan normalisatie een bijdrage leveren aan de beoogde groene waterstof economie waarmee met dit initiatief een start wordt gemaakt. Voor opschaling is zowel standaardisatie van de ontwikkelde technologie nodig als het toetsen of bestaande standaardisatie toereikend is voor en interoperabel is met de keten of het bredere ecosysteem. Daarnaast is voor het meten en testen van de totale waardeketen standaardisatie nodig.	Nog verder uit te zoeken	Hoog	Revision Directive 2018/2001/EU (Renewable Energy Directive) Proposal regulation repealing Regulation (EU) No 347/2013 (TEN-E) Revision Directive 2009/73/EC (gas internal market rules) Revision Regulation (EC) No 715/2009 (access to gas network)"Revision of existing and/or development of new European standards for gas quality and safety relevant for injection into the gas grid and possibly end uses as well as quality of hydrogen based fuels Normcommissie waterstof (CEN/CENELEC JTC 6) in Europa die ook dit soort onderwerpen op zal pakken.
HZopZee	Voor de toekomstige groei van waterstof productie op zee wordt een demonstratieproject voorgesteld. Het voorgestelde project in H2opZee is uniek in de zin dat nog geen onderzoek plaats heeft gevonden naar ontwerp, operatie, veiligheid en integratie met activiteiten die op zee plaats vinden. Juist omdat in het voorstel nadrukkelijk naar opschaling gekeken wordt, kan het helpen een expliciete keuze te maken hoe om te gaan met normalisatie en te kijken hoe bestaande normalisatie aansluit en vooral op welke manier nieuwe normalisatie eventueel kan helpen tot vooral schaalbare oplossingen te komen.	Nog verder uit te zoeken	Hoog	Er is een Standardisatie Request vanuit de Europese Commissie gedaan voor dit onderwerp. Revision Directive 2018/2001/EU (Renewable Energy Directive) Proposal regulation repealing Regulation (EU) No 347/2013 (TEN-E) Revision Directive 2009/73/EC (gas internal market rules) Revision Regulation (EC) No 715/2009 (access to gas network)"Revision of existing and/or development of new European standards for gas quality and safety relevant for injection into the gas grid and possibly end uses as well as quality of hydrogen based fuels.
MedTechNL	Voor MedTechNL heeft normalisatie op zowel op systeem niveau als ook in het proces een sleutelrol om de gewenste doelstellingen te behalen als ook de beoogde internationale impact te bereiken. Een normalisatie strategie en aanpak voor de verschillende onderdelen kan zorgen voor samenhang en daarmee een bijdrage aan verbeterde gezondheidszorg en voorkomt gefragmenteerde optimalisatie.	Ja, in de zin dat dat normalisatie een belangrijke manier is om de gestelde doelstellingen te behalen. NEN heeft als systeempartij zijn steun uitgesproken.	Hoog	Sterke afhankelijkheid van EU regulering en normalisatie (presumption of conformity) door de werking van bijvoorbeeld MDR / VDR. Sterk netwerk in CENELEC/TC 62 en IEC/TC 62.

<p>Nieuwe Warmte Nu!</p>	<p>In het voorstel Nieuwe Warmte Nu! kan normalisatie vanuit de betrokkenheid van alle belanghebbende partijen kaders en randvoorwaarden realiseren met een breed draagvlak voor langere termijn en daarmee de duurzaamheid van het voorstel. Ook schetst het voorstel een benodigd aanvullend instrumentarium met uitgangspunten voor leveringszekerheid, betaalbaarheid en duurzaamheid (borgen draagvlak) om een sluitende businesscase te krijgen voor een regionaal warmtebedrijf. Normalisatie kan hier een bijdrage aanleveren door het proces van gedragen kaders te begeleiden en een afsprakenstelsel voor een ecosysteem waar de kosten en de baten op verschillende plekken vallen.</p>	<p>Nog verder uit te zoeken</p>	<p>Hoog</p>	<p>Nee, er loopt geen specifiek Europees traject voor warmte, er zijn wel veel normcommissie's die normen ontwikkelen die relatie hebben met het warmtenet of onderdelen daarvan.</p>
<p>NXTGEN HIGHTECH</p>	<p>Bij NXTGEN HIGHTECH gaat het voor een belangrijk deel over de samenhang tussen toepassing en technologische en wetenschappelijke verdieping. Normalisatie kan bijdragen aan het meetbaar maken van kwaliteit over sectoren heen. Een andere invalshoek is het ecosysteem en de beoogde intensieve samenwerking over disciplines en sectoren heen. Hier kunnen stelselafspraken bijdragen: het formuleren van een doel, partijen verbinden en via een gedegen proces tot de beoogde resultaten komen.</p>	<p>Bij NXTGEN HIGHTECH is NEN op verzoek van initiatiefnemers bij een van de programmajlijnen betrokken.</p>	<p>Hoog op de afzonderlijke inhoudelijke gebieden</p>	<p>Per programmajlijn kan in kaart worden gebracht welke EU of Internationale activiteiten er relevant zijn. Er bestaat een Focus Group Organ-on-Chip, welke sterk gerelateerd is aan dit voorstel. Verder is er een internationale link met FDA en IEC.</p>
<p>Oncode-PACT</p>	<p>Oncode-PACT richt zich op het versterken van het oncologie-ecosysteem en maakt Nederland tot de plek voor het vertalen van targets naar waardevolle kankermedicijnen. Normalisatie zorgt voor kaders en zekerheden, waardoor ontwikkelingen op inhoud versneld kunnen worden, zoals het maken van stelselafspraken op het gebied van data uitwisseling/ontsluiting.</p>	<p>Ja, bijvoorbeeld het maken van stelselafspraken op het gebied van data, waarbij dit vanuit het oncologie-ecosysteem wordt bekeken.</p>	<p>Middel</p>	<p>Vooralsnog buiten scope van de normalisatie omgeving van ISO/CEN/NEN</p>
<p>Pandemic preparedness and response APOLLONL</p>	<p>Het doel van het voorstel ApolloNL is om beter voorbereid te zijn en te reageren op ontwikkelingen bij pandemieën. Hiervoor is het nodig dat alle betrokken partijen afspraken maken, afstemmen en een gezamenlijke, gedragen verantwoordelijkheid voelen. Normalisatie is daarmee een instrument om dit te realiseren en brengt de gewenste flexibiliteit met ten opzichte van wet- en regelgeving.</p>	<p>Normalisatie is opgenomen als middel om de doelen te bereiken. NEN heeft een overkoepelend voorstel voor normalisatie strategie ingebracht wat in het voorstel is opgenomen.</p>	<p>Hoog</p>	<p>Geen directe Europese initiatieven die hieraan relateren. Wel aanverwante activiteiten, zoals bij CEN/TC 140 en ISO/TC 212.</p>
<p>PharmaNL</p>	<p>Normalisatie en standaardisatie in de vorm van bestaande richtlijnen (zoals GCP en GMP) is in hoge mate bij de ontwikkeling en productie van geneesmiddelen aanwezig. Mogelijk is ook ontwerpen/dereguleren belangrijk, om belemmeringen weg te nemen en flexibeler te kunnen reageren op marktontwikkelingen.</p>	<p>Normalisatie is van oudsher binnen het ontwikkelproces van geneesmiddelen minder aanwezig door de hoge mate van regulering via onder andere wet- en regelgeving. Normalisatie biedt de mogelijkheid tot meer flexibiliteit en kan tot versnelling leiden zonder de veiligheid en betrouwbaarheid van het proces te verlagen en is daarmee een alternatief voor wet- en regelgeving.</p>	<p>Middel</p>	<p>In ISO/TC 215 WG 6 worden normen ontwikkeld waar door EU wetgeving naar wordt verwezen. Voor het eenduidig coderen van geneesmiddelen bestaat reeds internationale normalisatie (ICT gerelateerd, databases). Er is een H2020 project voor implementatie van deze normen ism FDA, EMA en ACBG</p>
<p>Switch to Sustainable Food Systems</p>	<p>De doelstellingen van het plan gaan over het verlagen van emissies in de voedselketen en het ontwikkelen van oplossingen die hieraan bijdragen. Bij beide doelstellingen kan normalisatie bijdragen, met name op het gebied van gestandaardiseerde metingen, methodieken en afwegingskaders. Voorbeelden zijn het meten van de uitstoot van broeikasgassen, het maken van de juiste criteria en afwegingskaders in het aanmerken van bijdragen, het versnellen/verspreiden van methoden en technieken, en uiteindelijke borging door de keten heen.</p>	<p>Nog verder uit te zoeken</p>	<p>Hoog</p>	<p>ISO/TC 34/SC 20 - Food loss and waste, nieuwe subcommissie ISO/TC 331 Biodiversity ISO/TC 323 Circular Economy</p>
<p>Werklandschappen van de Toekomst</p>	<p>Het voorstel gaat over het klimaatbestendig en leefbaarder (vergroening met flora) maken van bedrijventerreinen, waarbij een afsprakenstelsel kan bijdragen om versnelling te realiseren door een breed draagvlak. Ook het zorgen dat bestaande normen bijdragen of juist wegnemen als blokkade zijn mogelijke bijdragen van normalisatie.</p>	<p>Nee</p>	<p>Laag</p>	<p>CEN-CENELEC Adaptation to Climate Change Coordination Group (ACC-CG). De ACC-CG ondersteund de TCs in het herzien van een aantal Europese infrastructuur standaarden.</p>